

Lausunto Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiaesityksestä

Vanhusneuvosto pitää palvelustrategiaa tärkeänä välineenä, jolla voidaan turvata ikääntyneiden keskisuomalaisten hyvinvointi, terveys ja turvallinen arki. Strategian tavoitteet, jotka liittyvät ennaltaehkäisyyn, oikea-aikaiseen tukeen ja kotona asumisen edellytysten vahvistamiseen, ovat erittäin kannatettavia ja linjassa valtakunnallisten tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointialueen palvelustrategiassa linjataan palvelutuotannon uudistaminen siten, että palvelut ovat oikea-aikaisia, helposti saavutettavia ja yhdenvertaisia. Vanhusneuvosto yhtyy näihin tavoitteisiin. Ikääntyneiden osalta on yhtä tärkeää huomioida palvelujen saatavuuden kanssa myös palvelujen saavutettavuus, ja että palveluja saa oikea-aikaisesti. Ikääntyneet tulevat tarvitsemaan apua palvelujen saavuttamisessa.

Palvelustrategiassa esitettyjen ikääntyneiden palveluiden kokonaisuutta haluamme erityisesti kommentoida:

Palvelutuotannon perustuminen lakisääteisiin palveluihin ja vaikuttaviin toimintamalleihin, talouden ja toiminnan yhteen sovittaminen kustannusvaikuttavasti:

- Palvelutuotannon perustuminen lakisääteisiin palveluihin on ymmärrettävää, koska niihin saamme myös rahoituksen. Kuitenkin ikääntyneiden ei-lakisääteisissä palveluissa on paljon sellaisia toimintoja, joilla voidaan tutkimustenkin mukaan välttää tai viivästyttää raskaimpien hoidon tarvetta. Siis vaikuttavaa ennaltaehkäisevää toimintaa, kuten omaishoito, varhainen puuttuminen, kuntouttava päivätoiminta, kuntoutus, jne. Palvelustrategian toimeenpanossa on varmistettava riittävä tuki kotona asumiseen, lähipalvelujen saavutettavuus sekä palveluketjujen sujuvuus.
- Palvelustrategiassa on asetettu ikääntyneiden palveluille kansalliset peittävyystavoitteet. Tärkeä tavoite on, että vähintään 93,5 % yli 75-vuotiaista voi asua turvallisesti omassa kodissaan. Vanhusneuvosto esittää, että kotona asumista seurataan myös suhteessa tarvittavien palvelujen määrään per vuorokausi.
- Vanhusneuvosto haluaa korostaa yhteistyön merkitystä kuntien, järjestöjen, omaishoitajien ja vapaaehtoisten kanssa, sillä yhteisöllisyys ja osallisuus tukevat hyvinvointia ja ehkäisevät yksinäisyyttä

Digitaalisten palveluiden käytön ja teknologian lisääntyminen ikääntyneiden palvelussa:

- Digitalisaation ja monikanavaisten palvelujen kehittämisen rinnalla on turvattava henkilökohtainen palvelu ja neuvonta, jotta iäkkäiden ihmisten yhdenvertaisuus ja osallisuus toteutuvat.
- **Ikääntyneiden digineuvonta tulisi yhdistää kiinteästi seniorikeskustoimintaan**

Vanhusneuvosto **puoltaa palvelustrategiaesityksen hyväksymistä** ja korostaa toimeenpanossa erityisesti iäkkäiden palvelujen saavutettavuutta, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistavia toimenpiteitä.

Vanhusneuvosto toivoo tässä lausunnossa esitettyjen kannanottojen huomioimista.

Vammaisneuvosto 30.10.2025

Lausunto Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiaesityksestä

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että palvelustrategian valmistelussa ja toimeenpanossa huomioidaan vammaisten henkilöiden oikeudet, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus kaikissa palveluissa. Strategiassa korostettu ihmislähtöisyys ja saavutettavuus luovat hyvän pohjan palvelujen kehittämiseksi.

Vammaisneuvosto painottaa, että tavoitteiden toteutumista on seurattava systemaattisesti ja riittävän tiheästi erityisesti vammaisten näkökulmasta.

Haluamme nostaa esille seuraavia seikkoja, erityisesti vammaispalveluiden osalta

Vammaisneuvosto korostaa, että palvelustrategian toimeenpanossa on varmistettava riittävät tukipalvelut ja palveluohjaus, jotta vammaiset henkilöt voivat saada tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja esteettömästi. Palvelujen digitalisoituminen (saavutettavuus) ja monikanavaisuus eivät saa heikentää henkilökohtaista tukea tai ihmisten mahdollisuuksia asioida omien tarpeidensa mukaisesti. Vammaisneuvosto toivoo mahdollisuutta olla mukana kehitettäessä digipalveluita juuri esteettömyyden ja saavutettavuuden näkökulmasta.

Mahdolliset siirtymät ympärivuorokautisesta asumispalvelusta kevyemmän tuen asumispalveluihin tulee tehdä niin, ettei vammaisen turvallisuus heikenny missään vaiheessa. Ostopalveluista vähentäminen (säästösyistä) ei saa näkyä palveluiden heikentymisenä vaan omalla tuotannolla on myös turvattava riittävä palvelutaso. Peruspalveluihin pääsy on turvattava ja palveluiden on vastattava palvelutarpeeseen. Vammaisneuvosto toivoo keskustelua etäpalveluiden toteutuksesta, niissä käytettävistä alustoista sekä niiden toimivuudesta vammaisille asiakkaille. Alueelle laaditun vammaisohjelman toimenpiteitä ja niiden toteutusta juuri peruspalveluissa on seurattava säännöllisin väliajoin erityisesti saatavuuden, saavutettavuuden ja henkilökunnan osaamisen vahvistamisen osalta. Ohjelmassa esitettyä vammaisvaikutusten arviointia tulee lisätä päätöksentekoon.

Vammaisneuvosto painottaa yhteistyötä järjestöjen, omaisten ja kokemusasiantuntijoiden kanssa palvelujen kehittämisessä sekä palvelujen, tilojen esteettömyyden ja saavutettavuuden arviointia vuosittain.

Haluamme korostaa, että arkikuntoutuksen ja kuntoutusprosessin tarve vammaisille on erittäin tärkeä asia. Jos tätä ei huomioida niin toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden kunto heikkenee ja se lisää kustannuksia. Moniammatillisuuden huomioiminen on erittäin tärkeää vammaisten henkilöiden kohdalla.

Vammaisneuvosto **puoltaa palvelustrategiaesityksen etenemistä päätöksentekoon** ja korostaa toimeenpanossa yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja osallisuuden huomioimista kaikilla palvelualueilla. Vammaisneuvosto toivoo

Nuorisovaltuusto 29.10.2025

Lausunto Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiaesityksestä

Nuorisovaltuusto pitää palvelustrategiaa tärkeänä välineenä, jolla voidaan edistää keski-suomalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallista arkea. Palvelustrategian tavoitteet, jotka liittyvät ennaltaehkäisyyn, oikea-aikaiseen ja varhaiseen tukeen sekä sujuviin palvelupolkuihin, ovat erittäin kannatettavia.

Nuorisovaltuusto pitää hyvänä, että palvelustrategiassa korostetaan ihmislähtöisyyttä, hyvinvoinnin edistämistä ja ennaltaehkäiseviä palveluja. Erityisesti nuorisovaltuusto pitää tärkeänä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen nostamista strategiassa näkyvästi esille omana kokonaisuutenaan.

Nuorisovaltuusto korostaa, että palvelujen tulee olla helposti saavutettavia ja oikea-aikaisia. Erityisesti nuorten mielenterveys-, päihde- ja sosiaalipalveluissa tarvitaan sujuvia palvelupolkuja ja nuorille sopivia kohtaamispaikkoja.

Palvelustrategiassa ehdotetaan, että lasten, nuorten ja perheiden palveluista 20 % olisi digitaalisia. Nuorisovaltuusto kannattaa tätä ajatusta, mutta muistuttaa, että digipalvelujen rinnalla on turvattava myös kasvokkaiset palvelut, erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville nuorille. Lisäksi digipalveluiden pitää olla helppokäyttöisiä, turvallisia ja suunniteltu nuorten näkökulmasta – selkeällä kielellä ja hyvillä ohjeilla. Digitaalisten palveluiden käyttöön tulee tarjota riittävästi ohjeistusta ja tukea.

Nuorisovaltuusto painottaa, että on tärkeää huolehtia nuorten mahdollisuudesta saada tukea ja palveluita kaikissa tilanteissa – myös niin sanottuina kännykättöminä päivinä ja silloin, kun puhelimet kerätään pois. Tulee varmistaa, että nuorilla on aina mahdollisuus olla yhteydessä turvallisiin aikuisiin, kuten kuraattoriin, kouluterveydenhoitajaan tai nuorisotyöntekijään.

Nuorisovaltuusto korostaa myös, että opiskeluhuollon palveluiden aukioloajat tulee suunnitella siten, että nuorilla on mahdollisuus tavata kouluterveydenhoitaja tai kuraattori tarvittaessa myös koulupäivän jälkeen.

Nuorisovaltuusto korostaa koulupsykologien, kuraattoreiden ja muiden ammattilaisten osaamisen varmistamista. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi nuorilta kerättävällä palautteella, joka auttaa seuraamaan palveluiden toimivuutta ja ammattilaisten työskentelyn laatua. Nuorten kokemuksia ja palautetta tulee seurata jatkuvasti, jotta palvelut voivat kehittyä entistä paremmiksi.

Nuorisovaltuusto haluaa myös painottaa yhteistyön tärkeyttä. Oppilaitosten, koulujen ja järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä pitää vahvistaa, jotta palvelut tavoittavat nuoret mahdollisimman ajoissa – mieluiten jo ennen kuin ongelmat kasvavat isoiksi.

Palvelustrategian onnistuminen vaikuttaa suoraan nuorten hyvinvointiin. Siksi on tärkeää, että nuorten ääni kuuluu myös silloin, kun strategiaa aletaan toteuttaa käytännössä. Nuoria pitää kuulla jatkossakin, ja heidän mielipiteensä pitää näkyä, kun seurataan, miten palvelustrategia toimii käytännössä.

Nuorisovaltuusto puoltaa palvelustrategian hyväksymistä ja korostaa erityisesti nuorten osallisuuden ja helposti saavutettavien palvelujen merkitystä toimeenpanossa.